

Het Geheugen van Nederland

Het Geheugen van Nederland is een digitaliseringproject, waarin het ontwikkelen van toepassingen voor het onderwijs een belangrijke rol speelt. De eerste fase van het project loopt tot eind 2003. Het eindresultaat hiervan is een website die eenduidig en eenvoudig toegang biedt tot minimaal zestien digitale collecties van evenzoveel verschillende erfgoedinstellingen. De digitale collecties worden gratis beschikbaar gesteld. De website biedt tevens toegang tot een educatieve site die specifiek voor het middelbaar onderwijs lesmogelijkheden biedt op basis van de digitale collecties van de deelnemende instellingen.

Erik Walsmit over:

De deelnemende instellingen zullen collecties digitaliseren en onderwijs toepassingen ontwikkelen. De Koninklijke Bibliotheek in Den Haag coördineert het project en verzorgt de centrale opslag en beschikbaarstelling van de materialen. De te digitaliseren materialen omvatten teksten, afbeeldingen, geluid en bewegend beeld. Het project is eind 2000 van start gegaan en zal eind 2003 worden afgerond. Op 6 mei van dit jaar is de website online gegaan en de eerste vijf collecties, waaronder de portrettenverzameling van het Centraal Bureau voor Genealogie, kunnen al bezocht worden.

In september 2002 werd het Zuiderzeemuseum benaderd door de projectleider van het Geheugen van Nederland met de vraag of het museum collectie ter beschikking wilde stellen. Het moest een collectie zijn die nog niet gedigitaliseerd was. Het project heeft namelijk tot doel om collecties te digitaliseren en openbaar te maken. De kosten van het digitaliseringproces en het maken van een onderwijsapplicatie worden voor een heel groot deel betaald uit subsidiegelden. Ongeveer dertig procent van de kosten komt voor rekening van het museum. Dit betreft voornamelijk personele kosten die gemaakt zijn voor de eigen museummedewerkers.

De keuze om mee te doen aan dit project was vrij snel gemaakt. Het is een prachtige gelegenheid om van een groot deel van de collectie perfecte digitale beelden te verkrijgen en deze voor een groot publiek toegankelijk te maken. Binnen het kenniscentrum is ervoor gekozen om de geheel tentoongestelde collectie van het binnenmuseum aan te

bieden met daarnaast nog belangrijke collecties uit het depot die een relatie hebben met 'Vijf eeuwen Zuiderzeegeschiedenis', de vaste tentoonstellingen in het binnenmuseum.

Eerst is er een projectplan gemaakt, waarin de collecties met het aantal objecten worden beschreven. Ook is het voor het fotograferen belangrijk om te weten hoeveel soorten objecten er zijn, bijvoorbeeld schilderijen, prenten, tekeningen en driedimensionale objecten. Hierna volgt een begroting waarin ook de kosten van het digitaliseren op locatie opgenomen zijn. Het digitaliseren van een museumcollectie is een hele operatie. Op zaal moeten namelijk veel objecten uit de vitrines en schilderijen van de wand gehaald worden. Er is dan ook gestart vóór de aanvang van het buitenmuseumseizoen.

Het digitaal fotograferen en scannen van de objecten is uitgevoerd door Pictura Imaginis uit Heiloo, een vertrouwd bedrijf op dit gebied. Pictura Imaginis heeft onder andere samen met het Rijksarchief van Noord-Holland de Beeldbank Noord-Holland - www.beeldbank-nh.nl - opgezet. In februari zijn de medewerkers van collectiebeheer, de fotografen van Pictura en ondergetekende met de klus begonnen. Eerst in het depot en later in de zalen van het binnenmuseum. Van elke zaal zijn lijsten gemaakt waarop de objecten stonden aangegeven. De opnames zijn gemaakt met een digitale technische camera en een digitale scanner. Met de camera zijn de driedimensionale objecten opgenomen en met de scanner de schilderijen. Op monitoren kon je gelijk het

'Zuiderzeevisserij' en 'Vervoer over water' is gekozen voor de collecties scheepsmodellen en scheeps-sier. Uit de bibliotheek zijn circa 2.500 prentbriefkaarten geselecteerd en een collectie van 500 glasdia's die ook betrekking hebben op de vaste presentaties. In totaal zijn er straks ruim 4.500 objecten van het Zuiderzeemuseum wereldwijd te raadplegen.

De eerste collecties zijn reeds op internet te raadplegen. Het gaat hier om onder andere 30.000 portretfoto's uit de collectie van het Centraal Bureau voor de Genealogie, een collectie prenten van politiek tekenaar L.J. Jordaan uit de Atlas van Stolk en 6.000 objecten met betrekking tot de Nederlandse arbeidsbeweging tot 1918 van het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis. Wanneer het Zuiderzeemuseum aan de beurt is weten we nog niet, maar dat zal waarschijnlijk tegen het einde van het jaar zijn.

Meer informatie: www.geheugenvannederland.nl

prachtige resultaat bekijken. Haarscherpe opnames waarbij tot op haarscheurtjes in de verf - die met het blote oog niet te zien zijn - ingezoomd kan worden. De hele operatie op locatie is precies volgens planning in circa vier weken geklaard. Bij Pictura in Heiloo is nog een aantal collecties gedigitaliseerd waaronder de collecties tekenkunst en grafiek, maar ook een grote collectie prentbriefkaarten en glasdia's.

Op dit moment wordt er door de mensen van Pictura Imaginis de laatste hand gelegd aan de digitale afbeeldingen. Storende achtergronden of schaduwen worden weggewerkt waarna de bestanden op cd-rom worden weggeschreven. Erik Walsmit is momenteel bezig met de beschrijvende teksten die straks bij de objecten te lezen moeten zijn. De aanpak hierbij is iets anders dan in een tentoonstelling omdat de afbeeldingen die een relatie met elkaar hebben niet naast elkaar worden getoond op de website. Het is dus zaak dat elk object afzonderlijk beschreven is. Natuurlijk worden daarvoor voornamelijk de bestaande teksten uit de tentoonstellingen gebruikt.

Welke collecties zijn er nu straks te zien op de website van het Geheugen van Nederland naast die in de vaste opstelling worden getoond? In relatie tot de tentoonstelling 'Typisch Hollands' is gekozen voor de collectie beschilderd meubilair en de klederdrachtgravures. De collectie tekenkunst en schilderkunst van de kunstenaar Johan Hendrik van Mastenbroek die de Zuiderzeewerken in beeld heeft gebracht heeft natuurlijk betrekking op de opstelling 'Strijd tegen het water'. Bij

